Zumarraga-Uretxua'ko Euzko-Langillen alkartasunaren jayak

Egun aundia izan zan juan dan igandekua idazpuruan aitatzen degun elkaŕte oŕen barnean biltzen diran langilentzako. Aundijaz gañera gaŕantzitsuba ere bai beŕiz bere ikuspen edo signipikasinari begiratu ezkero. Igandez euzko-langile zintzuak ospatu zituzten jayak ikurpen berezi-berezidun jayak izan ziran. Nolako edo alako bazkun edo elkarte baten jolasketa utzezko jayak baño ikurpen sakontxogua zuten jayak eurak adierasten bazuten bada, sendo, oinkada ziuŕagoz euzko-angilia dijuala gizarte-zuzentza lortu bidian. Eta au da gaŕantzitsua. Gizarte-zuzentzak dakar berakin gizarte-geutza, gauŕko eguneko buŕuko eta iskanbilak maiz gomuta-erasten duten jentea. ¿Nor da beŕiz gentza maite ez duanik? Oŕegatik uri osuak au da gentza maitale orok bat egin zuten juandan igandian euzko langilen alaitasun eta atzegiñean.

Señek zezakean gizarte-zoloan, atzeŕikeriak ereindako asi txaŕak sasi eta laŕez erabat josita zeukan soloan, kistaŕ zintzo eta euzkotaŕ bulartsu ziran langile txorta bat ausarditu zanean euren landaratxo biguña sartzera oŕin indartsu etoŕi biaŕ zuanik. Bañan landaratxo oŕen aŕezkeroko elikatura bakaŕa maitasuna izanda. Batasuna lortzeko beaŕ beaŕekua dan maitasuna eta maitasun bidez lortutako batasun ortatik sortu dan indaŕak oŕa or zugatz lerden zendua asi. Adaŕak zabaltzen, luzatzen diran neuŕian bere inguruba garbitzen duan sugatz lerdena, sartu beŕijan oso estaltzen zuten sasi eta lorak galdubak. Eta langile batasunaren eta anai maitasunaren ikuŕiña erpin erpiñean jaŕi ondoren bere itzal atsegiña eskenitzen ikusten da.

Ikuŕin oŕen onespena ospatzeko eratutako jayak izan ziran bada juan dan igandeko euzko-langilen jayak. Eta bai aundikiro ospatu ere. Asiera emateko euren areto auŕian bildu ondoren zuzendu ziran orok ikuŕin beŕiarekin ezpatadantzariak auŕetik zirala Martin deunaren ertxadonara bertan eman zan jaupa entzutera eta ez degu esan gabe utzi nai langilen abeŕtaldeak bikain abestuzuala bertan. Jaupa ondoren beŕiz ikuŕiñaren onespena. Eta kistaŕ zintzuari dagokion lez bearkizun onek bete ondoren enparantza eta pelotatokiruntz egin zuan ostiak ezpatadantzaldi eta pelota jokua ikusten.

Eguardian larogeitik gora izan ziran albo erietatik etoŕi ziran ordezkariekin batera pelota lekuan egin zan otoruntzara bildu ziranak anaitasun edeŕian.

Zein edeŕki erakutsi zuten euzko-langiliak igandian, ez dirala beste asko eta asko bezela itzak erabili zaliak bakaŕik, kistartasuna, euzkeltasuna, batasuna eta anaitasuna ez dirala eurantzako itz utz eta apañak bakaŕik, jai oyen ezaugaŕi bereziak oyetxek izan ziran, bistartasuna, euzkeltasuna, batasuna eta anaitasuna.

Eta igandia dana ondo urteteko eguna izan nunbait eta aŕatsaldeko itzaldiak ere edeŕa urten ziran. Lizaso eta Aitzol entzutetsubak, gastelarez esan zituztenak esan ez dute gero edozein zirilboŕotzakeren idazkorteak ingiratzeko lakuak ziranik. Sakonki erabili zituzten bakotzak bere gayak eta euren abuetan sortzen ziran itzetan zintrilik eduki ere bai pelota lekuratu zan oztea. Eta oztea gelduta, entzuten aspertu ezinik zegoan bitartean itz ayek zeukaten mamiyak batzun batzueri gaitz egiten ete ziyen kezka itz ayek zekarkiten argi dizdiratzuak itxutzen ete zituan kezka sortzen zitzaitan neure baitan. Ain garbi azaldu zituzten eze gaurko eguneko zorigaitzen sorburu eta ondorenak eurak osatzeko-bidearekin batera. Amaikatxo txalo entzun biaŕ izan zuten jardunaldi ziar amayeran gutxiena jotzen etziyetela.

Eta aitaturiko bi eletari auek naikua ziran aŕen itzeikizuna gurenengo malakotzat jotzeko oraindik jantziyagua osogua iñungo akatzik bakua izan zedin Lizaso eta Aitzol'en gastelar itzaldiyak euzkerazkua ere izan zuten tartian. Euzkerazko itzaldi au zuzendu zuana beŕiz ondaŕotaŕ tostaŕteko euzko-langilen lendakaria zala esan ziguten eta benetan ezagun zuan eguzki eta ekaite aldietan margostutako arpegi arek itxasoko zerbait zala. Bañan ondarotaŕ tostaŕtekua barik guk esango genduan au etoŕizana itxosotik urten eta luŕan baŕena uŕetxuratutako uin edo olatu bat baño etzala. Goyeŕi aldeko gipuzkotaŕ anai langilen ondartzara leunkiro eldu zan uña bertan utziaz ondaŕutaŕ langilen eta Jauregi 'taŕ Julí, egun ortan etoŕtzeko iragaŕita egon aŕen etortzerik izan etzuan eletari ospetsuaren besarkada samuŕ samuŕak. Eta bere anayak agurtu ondoren asaŕe jaiki zan uña euzko-langile ondartzo, ingurubetan dauden arkaitz itxurako luŕ tronpoloen aurka erasotzen.

A zer astinduba eraman zuten erazo aldi artan euren abuetan gezuŕezko eskeintza eta maltzurkeri jariyo, euzkotaŕ langilen ondoren atzipetu nayean dabiltzan sosolisto ugetista eta enparauko gure zorionaren etzai amoŕatu danak.

Eta astialdi ben-benetako artau eurena barik etziran gelditu denbora batian belbildunen aurka abo betez esanalak esaten sayatzen ziranak ere, naiz orain eurak patxara edeŕian ibili larogei eta larogeta amar lauŕleko belbiletan amaika lanbako gosiak begira dauzkien bitaŕtian, ikusi nai ez dutelarik gañera lenagoko txindidunen belbilak ateratzen zuten antza beselakoxia dala orain euren belbilak ateratzen dutena eta batak bezelaxen bestiak langile izarditruarn arpegia zikintzen duala.

Ondoren beŕiz erazo aldi asaŕe ura uskurtza eta uskurtzalien areriyo zitaletara eldu zan eta igesi egiterik izan etzuten ezkero an aŕapatu zituan aizunkeri edo ipokresirik aundienarekin bizi guziyan paŕe eta iseka besterik egin ez dioten uskurtza oŕen bedoren laguntasun eske estu ta laŕi azken orduba uŕeratzean izan oi diran gixagaxo eŕukari batzuek besterik ez diran oyek ere.

Eta azkenik Arantzazu'ko Amari aŕenka laguntza eskatuaz oraindik itxu dabiltzan langile askok eta askok iriki ditezen begiak gure Abeŕi maitia zoriontzuba egingo duten Euzko-Langilien ikasbidietara amaitu zuan Lertxundi'taŕ Ander jaunak oso txalotuba izantzau itzaldi atsegin ura.

Aurkespena Aŕizabala'taŕ Gergori berŕako euzko-langile gaste azkaŕaren gain egontzau eta bai txit edeŕki egin ere txalo ugari irabaziaz. Beajundayala adizkide eta jaŕaitu auŕera.

ARIPE.

Astelarra'tar Andoni'ri

Euzko-Abenda zar gurenaren Batzaŕ-tokiko Zugatza.
Zure kirijo ezilkoŕakin atonduriko kurutza.
Jel-maŕasunez berton dalarik, egiliaren bijotza.
Maŕagaŕi be maŕagaŕi yak niganatu dan bezuza.
Niganatu dan bezuza.

Kurutzaz Josu'k edegi euskun, egizko Zorun-Baratza.
Kurutza geuk be jaŕaitu daigun, loŕtu daiguntzat garaitza
Astelaŕa'taŕ Andoni maŕe, Abeŕijaren arotza...
Eskaŕikasko, ta ordez Urtzi'k, bemaxu Goiko laguntza.
Bemoxu Goiko laguntza.

ENBEITA'TAŔ KEPA.

ERRIJETATIK

LEXONA

EUZKEL-IXENAK. — Joseba Andoni, euzkel-ixenagaz ugutzau da eŕtxadonan gure adizkide abeŕtzale zintzo dan Ormaetxea'taŕ Lonarta'ren seme jayopaŕija.

Zorijona eta osasuna ugari.

ABEŔTZALIAK ESPETXERA ETA OPOŔ OROKORA.—Bide askotan ageŕtu diran idazkijak dirala-ta ez, ainbat abeŕtzale espetxeratu dabez eta onek euren asaŕia erakutsiŕeko, gosezko opoŕa irazi dabe. Zorijontsubak zarie anai bikañok, zeuben bixijak gasterik abeŕijari opa dautsazu bezalako, eta gero zeuben agintarijan epaya bere, ontzat aŕtu dozubelako.

Eta zeben nekiak, zeben alde Bilbao'ko txaidetan urten eben Emakume samindubaren nekiak, geuretzat samiña diralako, guk emen gauz arte azke geranok, arerijok uste ezeben lako opoŕa egin dogu, nai eta Bizkai'ko jaurlarijak bere zaindarijak gure aurka bialdu ebezan.

Pozkaŕija da daukogun indaŕa beintzat Bizkaya'n.

IZPAŔ ITUNAK. — Igazi dan asteko egun baten bere lautzgiko txamanku bebategaz zauriŕu da gure Lezama'taŕ Batzoki'ko aldrako ezpatadantzari Aretxabaleta'taŕ Jon.

Ezpiaŕ au bakaŕik iŕuna bada ¿zer ixango da irakuŕle beste bere anai bat, bardin ezpatadantzari dala, zauri bardiñagaz ikustija? Bijak beso bategaz geratu dira. Baŕak eskuma eta besteak ezkaŕa.

Ainbat ariñen osatuta ikustija opau dautzut adizkidia eta aŕtu eruapena ezpiaŕ ori igaroteko.

Bere bixitzako ogeta bat urtegaz ilda Gorozika eta Agiŕemota'taŕ Benardina abeŕtzale azkaŕa ezpatadantzari au bere Lexonataŕ Batzoki'ko aldrakoa. (Goyan bego).

Gexo zitala eta naiko luzea euki deun aŕen eztot uste ixan oŕen arin juango zala geure artetik. Bere gurazo samindu, Simon eta Aguŕtzane, anai busten eta ganerako sendijari neure tamal-aguŕa eta Urtzi'ri neure otoyak ildako aren alde.

BESTEA.

LEKEITIO

ARAINTZA.—Esateko aŕañik eztakaŕkube aŕautzaliak. Bokarta apuŕ bat, eta ezebez besterik.

EUZKEL-IXENAK.—Akaŕegi'taŕ Biŕoren'ak seme bikotxak ixan diŕu. Martiñen eta Biŕoren euzkel-ixen poliŕak ipiñi dautsez ugutzaukeran. ¡Ori da euzkel-ixenakaz zuzen jokatutia...

ERIJOTZA.—Astelenez ixan zan Goikoetxea'taŕ Ilari (G. B.) aŕantzaliaren jortzija, enteŕua, lagun asko erdurik.

Aŕtu begi bere sendi tsekabetubak geure tamal-aguŕa. Otoi bat, irakuŕle.

EZKONTZA.—Lasteŕ ezkonduteko dira: Lauzirika'taŕ Josu ta Zapirain'daŕ Miren, eta Leturia'taŕ Imanol eta Meabe'taŕ Jone. Ezkontza geyago be ixan dira egunokaz, baña gustijen ixenak eztakiguz-eta.. ezin esan. Dana dala, zorijonak gustijai.

NASKALDIJA.—Pasai'ra juan da oraintsu, an lanari ekiŕeko ustez, Txakartegi'taŕ Andolin. Bilbao'ra, ikasten iñarduteko asmoz, Ertze'taŕ Andoni. Ondo ibili.

ESKARIJA.—Donostia'n, Euzko-jakintza. Astea ospatuteko egin ziran itzeikixunak ezin ete leŕekez idaztiño baten bildu? Gastientzat ikasi-gai edeŕa litzake autualdi-txorta ori. ¿Entzungo ete dauskube agintarijak, ala lendiko asmua ete da argiŕalpen ori egiŕia?

ENTZUN DOGU.—..."Xanti Meabe" bixiŕen datoŕela uri onetara.

E.

MUŔELAGA

Emengo abeŕtzalien ixenian bialduten deutse U. B. B. onek euren bijotzetako samintasunik aundijenagaz gustijon baŕu-baŕuko aguŕik samuŕena, bai espetxian dagozan geure anai zintzuenai, ta ez gitxijago oŕei emakume azartubai arpegija ikara-barik agertu dabelako.

Gure asaŕia baŕiz, zijo-barik olan abeŕtzaliak zemaitzen dituben agintarijei bada uste dogu euren atzen orduban dabiltzala.

¡Gora Euzkadi!

URIARTE.

LAZKANO

AIZKORA-DEMA.—Larunbatean jokatu zuten eŕiko batzuk aizkora-apustua edo dema. Itza'taŕ Joseba, Iraztortza'taŕ Joseba, Izagiŕe'taŕ Pantzeska eta Goena'taŕ Iñaki. Lenengo biak beste bien auŕka. Auŕenekoak irabazi zuten. Zorionak.

EZKONTZA.—Igaro dan astean ezkondu zan eŕi ontako neskatila dan Areso'taŕ Jastiñe, Donostia'ko mutil batekin. Zorionak eta urte askotarako.

JUAN-ETORIAK.—Emen agurtau diŕugu beste askoren artean Aldanondo'taŕ Joseba Iñaki eta Sagastizabal'daŕ Josune, Ibaŕa'ko emakume abeŕtzalea.

EUZKEL-IXEN BAT.—Irura'ko euzko-baŕzokiko jaubeak, Etxezaŕeta'taŕ Martin, abeŕtzaleak etxe poliŕa Lazkano'n egin du eta "Zelaita" euzkel-ixena ezaŕi dio. Ori ondo egiña.

DEYETAN.—Eŕi onetako neskatilea dan Uretagoyena'taŕ Dominike ezkon-deyetan arkitzen da, Uŕetxo'ko mutil batekin ezkontzeko onen da. Zorionak.

IBAI-ALDE.

ERMUA

AUTESKUNDE-GURENDA.—Eŕi onetan jel-ikuŕitzakoak garale urten dira egin ziran auteskundietan. Sei ziñegotzi geuriak dira ta iru borbondaŕenak. Orain aŕte nortzuk aginduten izan daben ondo dakigu, orain geuriak agintzen nai dogu, Udaletxeko gauzak ondo-ondo atondurikan. Batzuk arteak artu eziñik dagoz beti uste izan dabelako eurek egindu ta nai dabena egin eta bestiak or konpon, baña udaletxera duan ziñegotziak eztautso begiratu biaŕ beti poliŕikiari, aŕian mota gustietakuak bizi diralako. Orain gauza bat egin bear dozube, Alpontsa Karla noiz etoŕiko dan begira ta zain egon.

Emen gengozan auŕetiko egunetan ibayan bere odola ikusiko zala auteskunde egunean ta oraako beste gauza asko, abeŕtzaleak ikeratuko ziralakoan edo. ¿Baña nor ikeratu? ¡Mutilak gagoz ba, daukagun sasoyakin!

Noiz ikusiko gengozan jausi biaŕ zan odol ori eta onetan gaudela amaika ta erdietan oŕ goiŕik eta betik, or datoŕ autaŕkilari bat. Geure autaŕkia eskuan ebela eta asten da eztabaida bat, baita ere mustuŕ-jokia Okaran edeŕak partidu ziran.

Soraluze'ko abeŕtzaleak or daukazute Borbon'daŕa okaran batzukaz, ondikan loran dagoz zugatza baña igandean emen elduta arkitu ziran. Iñok uste gabeko aidakuntza kendu dautsegue. Ikusi barik ezi ziñistu, urtietan egiŕen izan dabena oraingunа geuk egin dautsegu. ¡Eta abeŕtzaletasuan aldi utxirako dala esango digute!

Gizakumiak eta berdin emakumiak gogoŕ egin eben geure ziñegotziak aterateko Uri-Buru-Batzaŕa'ren izenean eskeŕak gustiai.

Abeŕtzalien ziñegotziak onek dira; Sumaga'taŕ Deunoro, Baskaran'daŕ Irene, emakumia, Irigoras'taŕ Kepa, Mantxobaz 'taŕ Burna, Iŕuŕiaga'taŕ Joseba Eŕamun eta Salabeŕia'taŕ Modesta. Uŕengoan argitalduko diŕut borbondaŕen zitalkeriak.

Lagundu dagiogun.

Aspaldion gaxorik arkitzen dira batzoki onetako bazkide zintzo bi ta eurai lagundu beaŕ zaye al dan eran. Abeŕtzaleak erakutsi beaŕ degu geure alkaŕ ganeko maitasuna ta lagundu, bear dabenari. Onetan igaŕiko zaigu abeŕtzaleak bagara edo ez.

G ASTEA.

F..NTZ

AUTESKUNDIAK.—Beste uri askoŕan letxe, eŕi onetan bere egin ziran auteskundiak. Abeŕtzaliak buru urten gara oraingüan, arerijo zitalak kontra ekin daben-aŕen. Ara ementxe udalatxeko gixonen ixen-abixenak:

Monasterio'taŕ Emili, Eŕementeria'taŕ Marka, Orbe'taŕ Biŕorin, Legaŕeta'taŕ Jon eta Garai'taŕ Jon Andoni. Karlataŕ bi dira, Gorostidi'taŕ Bingen eta Abasolo'taŕ Damasa. Zorijonak eta ekin lanari eŕiko gauzak ondo atonduta egon dadixan.

NASKALDIJA. — Igande ta astelenez emen ixan doguz eŕiko irakaslemen diran Intxausti'taŕ Miren Kazinde eta Aŕiola'taŕ Sorne Astelenean pelota - jokaldija egin eben Aŕieta'n Barainka'taŕ Joseba Mirena eta Gorizelaya'taŕ Eskolastika'ren auŕka. Moŕosko bijoi irebazi eutsen ta gero juan ziran aŕo-aŕo euren ikastoletara. Ondo ibili ta lasteŕ baŕ(e)ro etoŕi.

LUGIÑAK.—Euri-biaŕa ba-dabe lugiñak euren lanak egiŕeko, artuak erein eta beste ile onetako lanetarako.

Ila onetan mayetzeko lorak egiŕen dira elexan eta jente asko batuten da. Iñok bere utsik eztagijela egin Goiko Amari eskatu dautsogun biaŕ dan laguntza.

EZKONTZA. — Bijaŕ ezkonduko dira Geŕikaetxebaŕia'taŕ Andoni eta Goirizelaya'taŕ Jone. Zorijonak eta urte askotarako ixan dedila.

BASAUNTZA.

AXANGIZ

JAUNAŔTZEA.—Lengo astlan euren lelengoz Jaunaŕtzia egin eben eŕi onetako Igokunde-txadonan mutil eta neskatilak askok euren saspi urtedun zirala lelengoz. Jauna aŕtu ebeneko gomutakija, Axangiz 'en 1933 gaŕeneko joŕalan 23'gaŕenian. Zorijonak eta abestu beti (Josu umiari):

Josutxu laztana
neu lez umetxua zara
zeuretzat nazan dana
bijok bat izango gara.

zorijonak mutil eta neskatiletxuai ta eskeŕak gomutaki poliŕ onegaŕik.

AUTESKUNDE-OSTIAN.—Gaur baŕu nasai ta bijotz atsegintzubagaz auŕkitzen gara Axangiz'ko abeŕtzaliok auteskunde-egunian ixan gendun garaitziagaŕik. Eneban uste ixango geure ama Euzkadi'n deyari semiak ain ondo erantzungo eutsienik ¿Uste ixango eteben olakorik gure aŕtian gauntxu oin aŕte egin ixandabenak eta gustijon ezagunak diranak? Ez, baya tira guk baño geyago jan dabe ta or konpon.

"Ixidor Leon" eta emazte ta loba an ziran autaŕkija emotera, Axangiz'ko eŕiko ikastetxera. Eta zer jazo jaken ba? ondiño baŕi dirala ta irurenak morko azpiratu ebezan, ezekian ba, Gernika'n lendakari Bilbao'n aldun eta aterki konpotzalien eŕian Jaurlari ixandako batek zelan egin biaŕ daben, autaŕkija ondo emoteko? Eztago antzik eta oŕegaŕik morkoperatu eutsezan, bai ta agertu zan eberdirantz Jatuna be eta an beti zuŕa okela aŕain eta ogi ardauz beterik etoŕan taŕantian etoŕi ba?

Etxeandia'taŕ Gergori'k, 335 autaŕki.
Aŕien'daŕ Eulogi'k, 339.
Muñozguren'daŕ Joseba'k, 336.
Oaŕ-Arteŕa'taŕ Peli'k, 312.
Basteŕetxea'taŕ Jon Joseba'k, 312.
Etxeandia'taŕ Eŕoman'ek, 310.
Seirok abeŕtzaliak.

Ia, ba, abestu daigun "Gora ta gora Euzkadi aintza ta aintza bere Goiko Jaun onari".

URTEUŔENA.—Omaetxebaŕia'taŕ Kepa Andoni'ren urte-uŕeneko jaupea juan dan igandian ixan zan Igokundeko txadonan. Goyan bego.

ARTEPE.

FORUA

UMIEN LENENGO JAUNAŔTZIA. Joŕala'ren 23'gn. eri onetako txadon nagusijan, umien lenengo Jaunaŕtzia ixan zan, Asko ixan ziran Mai Deunera eldu ziranak. ¡Au bai egun pozkaŕija! batez-be lenengoz Jauna aŕtu daben umientzako.

NASKALDIJA.—Euren sendikuakin alditxu bat igaro ondoren, Bilbao'ra juan dira Agiŕe'taŕ Mikele eta Uŕutia'taŕ Miren emakume liraŕaŕ.

Auteskunde egunian emen aguŕtu genduzan Bilbao aldetik etoŕiŕa, geure lagun maŕe eta abeŕtzale zintzuak diran, Uŕutia 'taŕ Lontze eta Aŕospide'taŕ Martin, baŕa Aŕospide'taŕ Mikel eta Josebe "nebaŕebak. Ondo etoŕijak.

LUGATZARTE.

GAUTEGIZ DE ARTEAGA

"OSANA" ALDIZKINGIJA. — Ilaro emengo txaunburuak banantzen dau emengo neska-mutikoen artean "Hosana" ixendun aldizkingija. Batzuk atsegiñez beterik ikusten dabe; beste batzuk abegi txaŕaz ikusi aŕen eruaten dabe etxera eurak eta-euren gurasuak irakuŕtzeko, eta gero bitxabalian jolasten dabiltzazanian baŕa bestiari iŕanduten dautse olantxe: "Thicas, ¿habéis leído "Hosana"? ¡Si! "Pues dice que Jesús dijo que en España reinaría con más veneración que en otras partes..." eta onelan jaŕaitzen dabe itz bat egin barik gure ele edeŕian.

Baita be... Andoni Deuna'ren amairu astaŕtiak dirala-ta, imiten diŕuz astarte gustiyetan txadon saŕerako aŕi-mai eskamayan oŕi batzuk atzeŕiko izkuntza idatziŕa txadonara biguŕtzen diran notiñak txakuŕ txiki bat oŕdainduta artzeko oŕi oneik irakuŕtzeko.

Txadon baŕuban be, idazkun batzuk dagoz onelà idatziŕa: ¡Pan de los pobres! ¡Limosna para San Antonio! eta abaŕ.

Tamala da, Emengo txaunburuba Crozko'ko semia da, ixan ba'litz... "Kantalapiedrakua", ¿zer ixango zan!

BASORDE.

EUZKO
JEL-ASTEROKO IZPAŔINGIJA
Larunbatetan agiri ixaten da
Euzkelduna: Abertzalia ba'zara, erosi ta irakurri biar dozu asteroko au.

IBAŔETA
Enparauko gixon jantziak
Ametzaga'tar Urtado kalea 20 g,
JOSKINTZA SASTRERIA
TRINCHERAS y GABARDINAS
Hurtado de Amézaga, 20

Aranburu'tar R.
AZAL ETA TXIZ-BIDIAK
Fueros, 5, 3.º DONOSTIA

MARTIKORENA
Begiyetako gaixoen sendagillea
Garibay 13 bis, 2.º - DONOSTIA

Artua eta babia txikitutzeko makiñak;
Txomin Olano'k
Saltzen ditu, merke
Plaza de las Escuelas, 10 g'n - Donostia

Señora: Estamos en la primavera, época propicia para pintar las puertas, ventanas y miradores de su casa.
Puede hacerlo todo usted misma, comprando las pinturas y esmaltes preparados que vende
LA CASA DEL PINTOR
Alameda de Urquijo, 12.—Bilbao.

DEUNEN BIXITZA

KALZADA'KO DOMEKA DEUNA

Eztakigu nun jayo ete-zan Domeka deuna; batzuk italiaŕa zala diñoskube—Rihadeneira abea—, ta beste batzuk españaŕa zala. Españaŕa zala diñuenak, España'n leku askotakua dala esaten dabe. Gauŕdanik baña usterik senduena auxe da: Kalzada'ko Domeka deuna Rioja'n jayo zala ta Rioja'ko Bitoria euzkel eŕijan (1). Uste au baŕiña eztanaŕen egi-antz eta samaŕekua ba-da. Au onelan ba'da. Kalzada'ko Domeka deuna eztaike euzkotaŕa, bere zanetan euzkotaŕen odol garbija leruana? Bai ziñez, bai liŕeke:

Auŕtzarotik jaungoiko - bilduŕduna ta jaungotija ei-zan; ori edo-zala-ta gurasuak il yakazala bere aberaski gustijak saldu ta txindi au txiruai emon leutsen, bere bijotza ludi ontako gauza gustijetatik azke ta lazo eukiŕiaŕen, baŕa Jaungoikua'gaz aboro batutiaŕen batez, bere.

Aldi atantxe lekaide ixatia gogoratu yakan ta Valbanera betiŕaŕen lekaretxe ospetsura jo leban aŕtuko ba'leben-edo. Baña ikaskixunik-edo Seukala-ta, edo beste geuk eztakigun zijo bataŕik ezetzeko erantzuna emon leutsen. San Millan de la Cogolla'ra juaten da ta, an be, ezezko lelua. Urtzi'ren eskuba lebilan Domeka'ren arazuetan.

Anei ta beŕogei urtietako aldija zan. aldi atan Nabaŕa-bakaldeŕiko arluak zoŕi ta otijak jaten lebezan; negaŕgaŕija zan era atara luŕak ikustia. Nabaŕtaŕak zindun zintzo-zintzuak ziralako Doipurubari zorigaitz eta atsekabe au edestu leutsen, eta Doipurubak Gergori Ostia'ko gotzaña Nabaŕa'ra bere ordez igoŕi leban. Gotzain onek obenak eta gaitz-egiñak ezetsiŕeko agindu leutsen eta ekandunak bete-betian erabilŕeko. Napartaŕak kistaŕ on-zuŕiz gustijoik bete lebezan, eta oti ta zoŕijak luŕetatik iges-egin leutsen.

Gergori onegaz batuteko asmua aŕtu leban Domekak, eta uste-ixan eta egin, ta orain Santo Domingo de la Calzada dagon toki-tokijan gelditu ziran antxe atseden-egiŕeko. Aldi atan oyan itzal eta ikaragaŕija leguan leku atan; oyan baŕuban zingira ta lupetza aundijak. Oyan au lapuŕ eta gixon gaizto gustijen bildokija zan, bai ba, andixek luan Konpostela'rako bidazti-bidia-ta. Oŕegaŕik bidaztijak bilduŕ-ixaten ziran toki areik igaroteko. Ori zalata oyan areik aratz eta garbi iminŕeko erabakija aŕtu-leban Domeka deunak. Eta alan egin leban. Bera bezteko txabolatxo bat egin leban, eta Miren'i otoi-egiŕeko basatxaunotxo bat.

Oindiño Santo Domingo de la Calzada'n ikusten eida Domeka'k artiak ebagiŕeko erabilŕen leban igiŕaya. Oxa (2) ibai-gañian berak egin leban lenengo zubija, ta zubija eginda gero oyana ixan zan toki aratz erdi-erdiŕik aŕibide edeŕa; aŕibide ontatik aŕtu dau ixena gauŕko eŕijak. Bidaztijentzat aŕoztetxe edeŕa, be, egin leban. Bein aŕoztetxe ta aŕibidia eginda lapuŕ gustijak toki areŕatik iges-egin leben.

Gauŕko goteŕtxaunuaren atalen bat, be, Domeka deunak egiñikua ei-da. Domeka emen-leguala Zilo'ko beste Domeka deunak ikeŕtu leban.

Domeka deunaren alatzak ikaragaŕijak dira ta entzun aundikuak, oŕegaŕik zietz-zietz edestutia ondo eletoŕke. Olo ta olaŕaren alatza ospetsuba da ludi-gustijan.

Luzen bixi ei-zan; eztakigu noiz il zan. Ilda gero "Aŕibide"-urijan ilobiratu leben.

Euzkotaŕa, euzkotaŕ deun onegandik ekandun oneik ikasi egiduz: aŕotzak etxian ondo aŕtuten, lagunai aldala sorosiŕen ta jaungotija ixaten.

AGAREL.

(1) "Bitoria" euzkel eŕija dala esan dogu; agiri-agirijan daukaz euzkel-eŕayak eŕi ixen oŕek: "Bil" +oria; atal oŕeik ezagunak dira euzkeltzalientzat, noz-edonoz baña begijetako gai oŕetzaz zegozertxu idatziko dogu. Gauŕ naikua daike "bil" -zatija "Bilbao'n" dogula ta "oria" ori itxoŕkun askotan, esatia.

(2) "Rioja,'n dagon "Oxa" au, be, euzkeratikua dogu; Rioja "rio-oja". "Oja" edo "oxa" euzkerazko ixen utza dogu: "Oiz" + "a" da, ta "oiz" euzkeratikua danik iñok bere eztau ukatuko. "Oiz" mendi garaya dogu. Rioja'n euzkeratiko ixen eta abixen asko doguz; gai onetzaz "Euzkadi,,'n berton, be, saŕiŕan eta aldi asko eztala idatzi dabe; egunokin lanpetuta ezpa'nengo Cuzcurrita (kuzkuŕ-eta-ta toki ixen askotzaz idatziko leudan: arketsi, irakuŕle.

EUZKADI - ZIAR

Euzkadi'ta abertzaletasuna

II

IRUÑA.—Geure saŕera uri antxiñako onetara, garaikunde-saŕera da Abeŕtzaletasun-axe osasuntsugaŕijak inguratu gendubezan; jeltzale-aldra ugarijak euren aguŕ maŕakoŕez geure bijotz-atiak zabal-zabal itxi ebezan. Euzko-anaŕasuna, ixan be, zein atsedengaŕija dan! Bazkal-ostian Euzko-gastediratu gintzazan; aldi atseden-pozkaŕija bertan emon gendubena. Napaŕ gaste batekin jardun geban abeŕtzaletasunaren auŕerapenatzaz; eta agirijan iminŕen dausku Nabaŕa'ko arerijuak senduena ta biuŕijena karlataŕa dabenaŕen, euzko-abeŕtzaletasuna egunian baño egunian ugarijagua dala eta lasteŕera berau ixango dala bijotz napaŕaren maŕia.

Ezin ukatu, ba, ene irakuŕlia Nabaŕa'k entzun dabela euzko-odolaren deya, eta dei oŕi maŕasunez erantzuten dautsala.

EŔO-AŔANA.—Bilaba Uarte, Oloki ta abaŕ igaro ondoren Eŕo-aŕanera eldu gara. Zugatzaz jantziŕako luŕalde txairo-ikusgaŕija. Aŕera maŕakoŕez aŕtzen gaŕubez Eŕotaŕak. Pozkaŕija benetan euzko-gogo zintzoarentzat Eta aldatz izugaŕi ta bira bilduŕgaŕiz inguratuta dan Auñamendi ikaragaŕija igonda,, Auritz (Burguete) uri polit-tukunera sartzen gara. Eŕi gustijaren aguŕak aŕtuta, auŕera jaŕaŕen dogu.

OŔEAGA.—Geure gurutz bidun ikuŕin argija eskuban da, agurtzen gauz emakume oŕeagataŕ lirain batek. Ordu-erdiko geldi-unia. Geure ezpatadantzarijak pelota-tokijan geure dantza eŕimiak dantzatu ondoren, jaupaltxaun edo colegiatia ikertzera juan gintzan. Elexa ospetsubaren edeŕgaŕi ta gomutagaŕijak bertako kanonigo españataŕ edo españazale batek azaltzen dauskuz. Oŕeaga'ko Miren Andera'ren oñetan Aguŕ Eŕegiña abestuten dogu. Kanoniguak iñuanez abintza antxiñakua ei-da Aingerua'k donokiŕik jatzi ta oŕeagataŕai irakatsi eutsela lenengoz Aguŕ Eŕegiña otoya. Goguan dot gauŕ be oŕeagataŕ emakume lirañak egin euskun aguŕ bijotzetiko-maŕatija. Irudimenian josiŕa daruat bere esku zurijetan geure ikuŕin deuna ebala, egin euskun aguŕa. Ezin dau nire idazkortzak azaldu emakume bizkoŕ arek, tximist arintasunez tontortxu batera igon eta bertatik ikuŕiñaren onetsijak bidaldubaz, neure gogoaren baŕen-baŕenian idegi eban esaneziñiko zaurija. Geure Abeŕi lotuaren azkatasun-egun argija uŕian zala iragaŕteko zugatzaŕtian sorturiko lamiña ikusgaŕija irudijan. Eta neure baŕu-dardaria jasan eziñik, negaŕ-malko samuŕak jo eben neure begijetara; neure bijotza asaskanaz, Nabaŕa'k besuak zabal-zabal da euzko-abeŕtzaletasun gurutza besarkatzeko gertu zala iñosten negaŕ-malko gozatsubak.

¡Oŕeagataŕ aiztatxo, abeŕkide kuŕuna! Bizkai'ko txoko onetatik dabidaltzu emakume bizkaŕaŕ onek bere aguŕik maŕatijena, bere besarkadarik estubena, bere laztanik beruena! Zeu lez euzko-azkatasunaren begira dau emakume au be eta zeuk lez Euzkadi'rentzat dauz bere bijotzeko maŕasun zintzoenak.

Luzaide (Valcarlos) Benabaŕa ko mugan gagoz.

ARNEGI. — Euzkotaŕtasunik-ezak eta aginŕari ankeŕen gurari gosetijak geure Abeŕi maŕia erdibiŕu egin eben. Jagi, ba, eta Aduana edo mugia igaro biaŕ dogu pantzetaŕen luŕaldian sartzeko. Karabiñeruak astiz ebiltzala-ta, aldija geunkala-ta, an-oŕ-emon jolasten ziran umetxubai deŕu ta gozoki batzuk emonaz: "Emon, emon, emon, geuria da-ta, geuria da-ta..." abesti abeŕkoya irakasten dautsiet, eta pozez entzun neban, bijaramonian igaro ziran jeltzaliai oŕoka abestitxu ori abestu eutsala Arnegiŕaŕ umetxubak. Au geratu da euzko-aziŕja. Elexa ikertau, euzko-dantzaldija egin. adizkide zintzo ta euzkotaŕ jauparija aguŕtu eta Garazi'runtz urten gintzan.

(Daŕaike)

MATE.
E. A. B.

Mungia 7'an

Euzko-Erri-Jakintza

Bertzo zarrak

Or-emen, atso-artian baturiko bertzo zatitxu batzuk ona emen,

Zeruban aingerubak
dabile geŕia,
nok kantauko ete dau
Birkiñan kantia?

San Miguel aingerubak
boz alegeriaz,
arexek kantauko dau
arexek kantauko dau
Birkiñan kantia.

Oŕijak aidez-aidez
ipartxu dulŕzia,
Landamitz edeŕ(e)tik
doyan eŕekia.

Antxe topatu neban
Birkiña Marija
oŕaztuten ebala
buruko ulia.

Etzan a ulia ez
ezpada uŕia
ulondo bakotxetik
zerijon perlia.

Nor ixango ete da
oŕixen eulia?
Marija Madalena
apostoladia.

Nor ixango ete da
oŕixen joslia?
Eŕege don Pilipen
alaba lindia.

Aŕatetik gorako
zelai edeŕ baten,
zeruan Jesukisto
mezia emoten.

San Pedro ta San Paulo
mezia erazoten,
aŕa San Prantziskua
orgañua joten.

Amabi apostoluak
koruan kantatzen
mile ta bat aingeru
mezia entzuten.

MAÑARIKO

T. S. H.

AUDICIONES INTERESANTES PARA HOY, 12 DE MAYO

Conciertos sinfónicos

A las ocho, Hamburgo. — "Réquiem" (Brahms).
A las 8,15, Varsovia.—Filarmónica.
A las 8,45, Italianas del Norte.—Conductor Gui.
A las nueve, Viena. — Solista Hindemith.

Conciertos vocales e instrumentales

A las ocho, Leipzig.—Orquesta de [...]tación.
A las 8,20, Budapest.—Orquesta.
A las 8,30, Francfort.—Música de [...]ra.
A las 8,40, Huicen.—Orquesta de [...]terdam.
A las 9,15, Torre Eiffel.—Orquesta.
A las 10,30, Breslau Stuttgart.—[...]nata.

Operas y operetas

A las ocho, Praga.—"Las dos [...]" (Smetana).
A las 8,15, Heilsberg.—"Falstaff". [...]sentación cilerana y musical.
A las 8,30, Poste Parisién.—"[...]" (Christine).
A las 9,30, Estrasburgo.

Música de Cámara

A las 7,10, Praga.—Cuartetos.
A las ocho, Suiza Romana.—Trío [...]lán.
A las once, Leipzig.

Recitales

A las ocho, Bruselas núm. 1.—[...]
A las ocho, Stuttgart. — [...] Cand.
A las 11,40, Hilversum.—[...]